

Els ambients al CEIP Son Basca¹

Los ambientes en CEIP Son Basca

Environments at the Primary School CEIP Son Basca

Margalida Batle Siquier, margalidaenric@hotmail.com

Sílvia Bonet Martín, siboma81@hotmail.com

María Amparo Camarera Camarera, amparo_camarena@yahoo.es

Maria Miquela Camps Filani, mariamiquela@yahoo.es

Maria Neus Moyà Castells, newi999@hotmail.com

Francisca Server Crespí, fransercre@gmail.com

Margalida Soler Cardell, tartalida@hotmail.com

CEIP Son Basca

Resum

L'article exposa l'experiència viscuda per l'equip d'educació infantil del CEIP Son Basca, de Sa Pobla, amb la implementació del treball per ambients. El projecte, iniciat al curs 2008-2009, arran de la participació de les autores a les VI Jornades Pedagògiques (Barcelona), inclou tots els membres de la comunitat educativa. Aquesta experiència de treball per ambients ha suposat l'establiment de set espais en els què els infants de tres a cinc anys poden experimentar, setmanalment, diferents situacions d'aprenentatge lúdic i actiu i expressar-se amb diferents llenguatges. Les propostes ludicodidàctiques són: experimentació, artística, mediateca, jugam a ser, berenar, música i hort. Els infants, sense segregació en funció de

¹ Aquest article es va escriure el 2009. Des de llavors, les autores han anat fent camí realitzant modificacions de diferents aspectes per tal d'adaptar-se a les necessitats i demandes dels infants. Actualment, no es treballen aquests mateixos ambients ja que s'ha anat perfilant la filosofia de feina com a equip de cicle i com a centre.

l'edat, treballen des d'hàbits fins a continguts curriculars de música, passant pel joc simbòlic o l'expressió oral i escrita.

Paraules clau

Espais Didàctics, Educació Infantil, Aprenentatge Transversal, Hàbits.

Resumen

El artículo expone la experiencia vivida por el equipo de educación infantil del CEIP Son Basca, de Sa Pobla, con la implementación de actividades de trabajo por ambientes. El proyecto, iniciado en el curso 2008-2009, a raíz de la participación de las autoras en las VI Jornadas Pedagógicas (Barcelona), implica a todos los miembros de la comunidad educativa. Esta experiencia de trabajo por ambientes ha supuesto el establecimiento de siete espacios en los que los niños de tres a cinco años pueden experimentar, semanalmente, diferentes situaciones de aprendizaje lúdico y activo y expresarse con diferentes lenguajes. Las propuestas ludicodidácticas son: experimentación, artística, mediateca, jugamos a ser, merienda, música y huerto. Los niños, sin segregación en función de la edad, trabajan desde hábitos hasta contenidos curriculares de música, pasando por el juego simbólico o la expresión oral y escrita.

Palabras clave

Espacios Didácticos, Educación Infantil, Aprendizaje Transversal, Hábitos.

Abstract

This article presents the experience of the preschool education team at the primary school CEIP Son Basca, in Sa Pobla, with the implementation of environment-based work. The project began in the 2008-2009 academic year following the authors' participation in the Sixth Pedagogy Conference (Barcelona) and has involved the participation of every member of the educational community. This environment-based work experience entails the establishment of seven different spaces. Each week, children between ages three and five are given the opportunity to experiment with different entertaining and active learning situations and express themselves using different languages. These amusing and educational activities include artistic and media experimentation, "let's pretend we're", the morning snack, music and gardening. Without being separated by age, the children work on everything from habits to curricular music content, as well as symbolic games and oral and written expression.

Keywords

Educational Spaces, Early Childhood Education, Cross-Learning, Habits.

1. INTRODUCCIÓ

El CEIP Son Basca és la cinquena escola d'educació infantil i primària, la quarta pública, del poble.

L'escola acull, majoritàriament, els infants que viuen al poble. El nivell sociocultural i econòmic de la població en edat escolar és, en general i a grans trets, mitjà-alt. Això no obstant, cal no deixar de banda que hi ha un sector important que viu al poble i que pertany a una altra cultura i que, per tant, té uns costums i unes tradicions diferents als de la majoria.

La llengua habitual de les famílies és el català, encara que hi ha l'ús d'altres llengües (castellà, àrab, berber, romanès, xinès i alemany, entre d'altres).

És un centre relativament nou, ja que el curs 2008-2009 és el seu tercer any de funcionament, però només el segon amb edifici propi.

Des del centre ens plantejarem utilitzar una metodologia de feina d'acord amb les necessitats de la societat actual. Treballarem a partir de Projectes, Filosofia 3-18, i entre d'altres coses, amb els Ambients, que és l'experiència educativa que explicarem a continuació.

El punt de partida fou el que un grup de mestres del centre el curs 2007-2008 observaren, escoltaren i visqueren, a les VI Jornades Pedagògiques: D'un Somni a una Escola organitzades pel CEIP El Martinet de Barcelona.

Amb aquesta experiència es va aprendre una nova concepció i organització de l'espai, dels materials i del temps: Els Ambients.

Per això, el que pretenem és explicar els canvis que s'han anat fent a partir del darrer trimestre del curs 2007-2008 al CEIP Son Basca, per tal de posar en marxa una visió diferent de l'ensenyança i avaluar-ne els resultats perquè ens ajudin a decidir com seguir millorant i avançant en aquesta línia.

2. JUSTIFICACIÓ

Ens trobem en el segle XXI i per tant l'escola ha d'assolir uns nous reptes: ha de contribuir en la formació de ciutadans capaços de viure i participar en, amb i d'una societat molt complexa, que canvia constantment i ràpidament.

Si l'escola no es basa en l'observació, la comprensió i l'experimentació del món que l'envolta poc podrà contribuir a la formació d'aquestes persones que volem que siguin participatives i crítiques amb la societat.

Actualment, les persones que volen afrontar i assolir grans canvis han de tenir una preparació per tal de ser crítics amb la gran quantitat d'informació que ens arriba a través de qualsevol canal de comunicació. Per això, creim que l'escola i la família són la base per a formar els futurs ciutadans i, per tant, són els que han de posar els pilars bàsics: és a dir, han de donar estratègies i instruments per avançar com a persones crítiques i obertes. Per tots aquests motius en el nostre centre hem optat per combinar els ambients amb altres metodologies perquè d'aquesta manera es fomenta l'educació global amb la qual es treballen tots els aspectes del creixement de l'infant: les emocions, les relacions entre infants i adults, els processos, les habilitats, els valors, el desenvolupament físic, els conceptes...

3. MARC TEÒRIC ON ENGLOBAM ELS AMBIENTS

El *Gran diccionari de la llengua catalana* defineix la paraula *ambient* com el “conjunt d’elements que poden actuar sobre l’individu. És constituït per les coses enmig de les quals viu, les persones amb les quals està en contacte i l’actitud d’aquestes persones envers ell”. A partir d’aquesta definició serà més fàcil entendre a què diuen ambients en el Martinet. Allà ho defineixen com “estructures cúbiques definides per dimensions d’espai i temps, regides per la multiplicació de diferents elements: les accions, les relacions, els objectes, els materials,... i els seus valors estètics” (Bonàs, 2005).

Basant-nos en aquestes dues definicions i en la nostra experiència, consideram que els ambients són espais gestionats per a prendre decisions, on els infants de diferents edats tenen la possibilitat de construir i compartir coneixements amb la resta de companys i adults.

El punt de partida d’aquesta metodologia de feina són les escoles Pesta (Equador), iniciades per Rebecca i Mauricio Wild, i les escoles Reggio (Itàlia) amb Loris Malaguzzi.

Nosaltres també consideram que hem de tenir en compte les aportacions d’altres autors per tal d’anar més enllà, com per exemple: la naturalesa de l’infant de Rousseau; la globalització de Decroly; el treball en equip de Cousinet; seguir el ritme de l’infant de Dalton; la ZDP (zona de desenvolupament proper) de Vigotsky; la memòria comprensiva i el conflicte cognitiu de Norman; el nivell de desenvolupament de l’infant de Piaget; la bastimentada de Bruner; la pedagogia social de Pestalozzi i el tempteig experimental de Freinet, entre d’altres.

4. OBJECTIUS

Seguidament fem una relació dels objectius generals que consideram més importants que els infants assoleixin:

- Ser protagonista, observador, experimentador, manipulador, comunicador i constructor del propi procés d’aprenentatge: aprendre a aprendre.
- Poder aplicar els coneixements en diferents situacions.
- Expressar-se a través de diferents llenguatges.
- Ser capaç d’interaccionar positivament entre infants de diferents edats, amb l’entorn i amb l’adult.
- Aprendre a resoldre conflictes autònomament i a respectar les diferències.
- Adquirir autonomia progressivament: desenvolupar les pròpies capacitats afectives i actuar cada vegada amb més seguretat i confiança en si mateix.
- Desenvolupar globalment les capacitats cognitives, sensorials, motrius i de reconeixement i construcció de les emocions mitjançant el joc i el moviment.

5. METODOLOGIA

Tal i com deien els autors abans esmentats en el marc teòric, nosaltres també pensam que s'ha d'afavorir que cada infant vagi desenvolupant lliurement el seu procés d'ensenyament-aprenentatge de manera activa i significativa per a ell. Al mateix temps, es pretén que l'infant desenvolupi globalment totes les seves potencialitats dins un ambient el més natural possible. Però, no s'ha de confondre natural amb el que entenem per medi natural, sinó que el que es pretén és que l'infant vagi observant, investigant i experimentant en un entorn propici. El mestre no ha de ser el que només transmet coneixement, sinó un guia i un provocador de situacions d'aprenentatge per a què l'infant, activament, participi i treballi en la seva formació d'hàbits i actituds en funció d'una escala de valors, suposadament d'acord amb els que es transmeten a la família. Si la vida dels infants està en continu confrontament, és a dir, a casa rep uns valors i unes normes oposades als que es donen a l'escola, l'infant es pot sentir desorganitzat i, com a conseqüència, sentir-se insegur, la qual cosa influeix negativament en el seu procés maduratiu. En canvi, si l'escola i la família caminen juntes cap a un objectiu comú, l'infant se'n veurà més beneficiat a l'hora d'adquirir les habilitats i els coneixements que li serviran per a desenvolupar-se en el món dels adults.

Per tant, la relació entre la família i l'escola és bàsica en el procés d'ensenyament-aprenentatge dels nostres infants.

El fet d'adaptar l'experiència a la nostra realitat, a l'escola, als infants i a les famílies ha suposat per al centre una sèrie d'implicacions i canvis:

Les primeres passes

- a) *Canviar la concepció "els meus infants, la meua aula, jo som la tutora"*. A partir de la metodologia dels ambients cada mestra és la referent d'una aula i d'un grup, però no només és la responsable dels seus infants, sinó que totes les mestres són responsables de tots. És a dir, es comparteixen els aprenentatges i les experiències entre tot el professorat, així com les observacions del grup, la qual cosa, ajuda els infants a superar les seves angoixes i fer més curt el període d'adaptació al nou centre i, sobretot, els dona més seguretat.
- b) *Redistribuir els grups d'alumnes*. Com que es canvia la concepció del mestre-aula, es decideix quants d'infants poden anar a cada ambient en funció del que es treballa i de l'espai on es realitza. Es redueix la ràtio que permet una atenció més personalitzada i la reducció de conflictes. La interacció entre els infants de diferents edats (3, 4 i 5 anys) promou que els més grans estirin els més petits, se sentin més valorats i agafin un nivell més alt de responsabilitat i autonomia, i que tots aprenguin els uns dels altres. Cal remarcar que a través dels ambients s'afavoreix i es potencia l'autonomia dels infants, ja que aprenen de les seves pròpies vivències i decisions. Per tant, encara que el mestre sigui el mateix, el grup és completament diferent, i cada setmana s'inicia un nou procés d'ensenyament-aprenentatge compartit amb infants i l'adult.
- c) *Pensar una nova distribució dels espais i materials*, ja que amb aquesta metodologia és l'espai i el material una bona font d'aprenentatge. En funció de com s'organitzi l'espai i es distribueixi el material es provoquen o s'eviten més els conflictes, s'afavoreix l'autonomia de l'infant o se'l fa més dependent de l'adult, es promou o es

limita l'aprenentatge global i significatiu... Per tal d'aprofitar els recursos materials dels que es disposava es va redistribuir el material de cada aula en funció de la utilitat. S'agrupà i es classificà segons la funció que podia fer a cada un dels ambients.

d) Potenciar el treball en equip. Si la coordinació entre tots els membres del cicle no és fluïda aquesta experiència no es pot dur a terme. Canviem la concepció grup-mestra i per tant ha de ser una experiència compartida, consensuada a tots els nivells i en constant avaluació.

e) *Decidir els ambients.* Per decidir quants ambients es posaven en marxa es tingueren en compte els recursos personals que hi havia i els espais dels quals es disposava, a més de tenir en compte el fet de no distorsionar molt els horaris, sobretot els dels especialistes. Al final es decidí posar en marxa set ambients, en funció de les necessitats que varen sorgir i de l'avaluació contínua i constant del funcionament. Tot això implica que no és una proposta tancada, sinó que es pot anar variant a partir d'allò que trobem més adient.

Figura 1. Treballam la mesura i el volum.

A continuació passarem a explicar el funcionament general d'aquesta metodologia.

Figura 2: Anotam les nostres conclusions.

Com ja hem dit hi ha set ambients que, en el nostre cas són: berenar, la mediateca, experimentació, hort, jugam a ser, artístic i música. Estan distribuïts per la planta baixa del centre: n'hi ha de situats a les aules d'infantil i d'altres, que per la gran disposició d'espai en el centre, tenen el seu propi espai.

Els dilluns, els infants de cada grup amb la seva mestra de referència trien a quin dels set ambients volen anar al llarg de la setmana. Cada ambient s'identifica damunt un plànol amb un color; els infants posen el seu nom o la seva foto sobre l'ambient que han triat i així es fan responsables de la seva decisió; a més, serveix tant a l'adult com a l'infant per a recordar l'ambient triat i situar-s'hi, com també per a identificar el nombre d'infants que hi poden anar.

Així com l'infant pot canviar cada setmana, consideram que l'adult és millor que canviï cada trimestre perquè es pugui adaptar a l'ambient i oferir idees més enriquidores, que no serien possibles si no és canviés al llarg del curs.

D'aquesta manera l'infant té diferents referents en el mateix espai, la qual cosa enriqueix tothom.

Ambient d'Experimentació

Es posen les bases de la física i les matemàtiques per a futurs aprenentatges. Es treballen conceptes com ple/buit, lleuger/feixuc, transformacions, mesures..., jugant amb aigua, farina, troncs, pedres, llavors...

En aquest ambient bàsicament l'infant aprèn a través del tacte, de la vivència de jugar, de palpar, d'observar, és a dir, aprèn interactuant amb tot el que es disposa dins aquest espai.

Un dia a l'ambient comença pel ritual de posar-se els impermeables per a poder gaudir plenament de l'aprenentatge que hi faran amb el mínim de preocupacions.

Figura 3. Experimentam amb l'aigua.

Una vegada dins la sala fem una petita conversa on recordam les normes bàsiques i observam els diferents espais: l'aigua, les llavors i les mesures, les mandales, la farina i les construccions amb elements no estructurats, on hi podem jugar tenint en compte quants d'ocupants hi pot haver.

Al llarg d'una setmana fem entre dos i tres experiments guiats per descobrir si pesa més l'oli o l'aigua, com suren els vaixells a partir de petites reproduccions amb plastilina, quins són els materials de l'aula que suren i quins no i el motiu; mesuram amb les balances i les bàscules què pesarà més i què manco, també experimentam amb el vapor, tenyim l'aigua amb tres colors primaris: blau, vermell i groc i els possibles colors que poden sorgir de les barreges... Tot això sempre partint d'hipòtesis fins arribar a diferents conclusions.

Després, els infants tenen la possibilitat de fer els seus propis experiments i investigacions on sorgeixen milions de dubtes, i d'aquests, grans aprenentatges.

Al final de cada sessió s'arraconen i es netegen els espais i es fa una petita conversa o representació. En definitiva som aprenents d'experimentadors.

Ambient artístic

A través de la imaginació i la fantasia, els infants projecten vivències, emocions i experiències amb espontaneïtat. Es pretén potenciar la seva creativitat presentant diversos artistes (Kandinsky, Miró, Paul Klee...), diverses tècniques (collage, pintura, estampació, modelatge...) i diferents materials (fang, pasta, de rebuig...)

Es treballen els aspectes següents:

- Desenvolupar el potencial sensorial, perceptiu, imaginatiu i expressiu.
- Utilitzar diferents formes d'expressió i representació per tal de comunicar sentiments, experiències i idees del món real o imaginari.

- Aprendre a valorar les produccions pròpies i les dels seus companys.

Figura 4. No ens basta una mà per a pintar.

Figura 5. Som aprenents d'escultors.

Cada dilluns, quan començam l'ambient amb el nou grup d'infants, el primer que feim és presentar-nos tots per a recordar els noms, ja que el grup de l'ambient artístic (com tots els altres) està format per infants de 3, 4 i 5 anys que no comparteixen un mateix grup de referència.

Una vegada ens coneixem tots, l'adult explica quines són les normes de l'ambient: tenir cura del material, i sobretot ajudar a endreçar l'espai una vegada s'ha acabat la sessió, netejant tots els estris emprats, les taules...

Cada setmana es presenta una proposta diferent als infants.

Treball d'un artista. Explicam la seva biografia, ens fixam en les tècniques que emprà i visualitzam algunes de les seves obres més representatives. A partir d'aquestes obres posam en pràctica les tècniques explicades i utilitzades per l'artista. Cada infant fa les seves pròpies produccions. En algunes sessions es presenten propostes més concretes i en altres les propostes són més lliures, sempre utilitzant les tècniques explicades.

Presentació de 2-3 tècniques al llarg de tota la setmana (collage, estampació, pintura *matèrica*, pintura a l'oli...) Es proposa un tema, un fil conductor, per exemple, naturalesa, univers... i els infants han de fer les seves produccions relacionades amb la temàtica proposada i emprant les tècniques explicades. També hi ha la possibilitat d'emprar els diferents racons de l'ambient artístic: modelatge (fang, plastilina), pintura al tremp, collage...

Figura 6. Fem un collage com ho feia en Matisse però amb els colors que li agradaven a Joan Miró

Feim invents o escultures. El procés que ha de seguir cada infant per a poder fer el seu invent o escultura és: en primer lloc fer un esbós/projecte del seu invent sobre paper (capacitat d'abstracció), després han d'explicar als seus companys i a l'adult què és el que han dibuixat i

per tant quin invent volen fer. En tercer lloc, han de cercar el material necessari per a fer l'invent d'entre tot el material de rebuig i fungible que tenim a l'ambient. Després han de pensar com poden aferrar aquests materials (amb cola, amb cinta aïllant, amb *velcro*...). Seguidament han de passar a fer l'invent en tres dimensions i, per acabar, han de decorar l'invent (pintant-lo, enganxant-hi papers, folrant-lo...)

Sempre recordam les produccions que hem fet el dia anterior i cada infant posa títol a la seva obra. Treballam la capacitat de sintetitzar.

Ambient de Mediateca

Figura 7. Gaudim amb la lectura

Figura 8. Utilitzam diferents recursos per a escoltar i llegir contes.

Es pretén fomentar, principalment, el gust per la lectura i l'escriptura, així com també l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació i la dramatització de contes.

Els infants escriuen cartes als seus companys, s'inicien amb la lectura de contes, representen històries conegudes o inventades a través dels titelles o d'ells mateixos, tenen la possibilitat d'escoltar narracions de contes individualment o en grup...

Durant la setmana la mediateca va alternant l'ús dels diferents espais: ordinador, contes o revistes, escolta-contes, jocs de lectura i escriptura i teatre de titelles.

Els dilluns és el dia que ens retrobam amb l'ambient, recordam normes, els espais que hi ha, els noms... És també un dia important, ja que tenim un servei de préstec amb un sistema de carnet individual mitjançant el qual els infants trien un

Figura 9. Representam històries conegudes o inventades a través de les titelles

conte per endur-se'n a casa, amb la responsabilitat que això implica.

El dimecres és un dia especial perquè ve el Drac Van i ens duu un conte per a contar, o per a representar, per a què el contin els infants...

Els dijous i els divendres, a més de tots els espais mencionats anteriorment s'hi afegeix un espai molt apreciat pels infants, el de la missatgeria: els infants poden escriure cartes o missatges als altres companys d'infantil. Les cartes arriben als destinataris una vegada al mes, més o manco.

Ambient de Jugam a ser

Figura 10. Vols un cafè?

Figura 11. Si d'imatge vols canviar, a la perruqueria Son Basca aniràs.

Figura 12. Quin dinar més bo faré!

Una gran sala multiusos es transforma en una petita ciutat on s'hi donen processos d'aprenentatge que els fan relacionar el món exterior amb el seu món interior, on la invenció i l'escenificació d'històries fa que hi hagi molt de joc entre la realitat i la fantasia.

L'ambient està dividit en diferents espais:

- Al bar hi ha dos rols bastant diferenciats, per una banda els cambrers encarregats d'escriure el menú, agafar les comandes dels clients, preparar el menjar... i per altra, els clients, que a més poden jugar amb els jocs de taula (trencaclosques, escacs, dames, bingo...)
- El metge de l'hospital atén els malalts, els fa les receptes i els envia a la farmàcia...
- A la perruqueria s'exercita molt la motricitat fina, ja que es poden maquillar, pentinar, posar bigudins...
- Els fusters construeixen, enganxen, mesuren... tot tipus d'objectes.
- A la casa poden cuinar amb material real que duen de ca seva o que collim de l'ambient de l'hort (hortalisses, fruites o altres coses que a ells se'ls ocorre). També poden jugar amb les pepes i diferents objectes relacionats amb aquest joc (biberons, roba, planxar...)
- Per anar a les botigues han de fer la llista de la compra, han de pagar...
- En el racó de les disfresses els infants es transformen i agafen el rol triat per moure's lliurement per l'ambient.

Ambient de l'hort

L'hort escolar és una eina indispensable per a qualsevol escola que vulgui realitzar un ensenyament-aprenentatge actiu.

L'hort escolar ens ofereix la possibilitat d'anar més enfora del llibre de text, és transportar la teoria fora de l'aula; és poder estudiar les plantes en el seu medi natural i no reduir-lo a una memorització. Dur a terme una educació ambiental d'una manera pràctica...

- Promou valors de respecte cap als éssers vius.
- Potencia el coneixement i l'estudi de les ciències naturals.
- Permet fomentar l'observació i l'experimentació.
- Facilita aprendre refranys populars.
- Fomenta aprendre conceptes matemàtics com: mesurar en quilos, metres i litres.
- Fomentar estratègies d'agilitat mental: sèries, aproximacions, estimacions...
- Elaborar diferents receptes de cuina.
- Fomentar el llenguatge oral i el llenguatge escrit.

La feina a l'hort du implícites moltes tasques. Entre elles:

- Preparar i condicionar el terreny (ens han ajudat els pares).
- Sembrar llavors i plantes.
- Escriure els noms de les plantes.
- Fer planters.
- Fer seriacions i mesures.

Figura 13. Preparam l'hort.

Figura 14. Sembram.

- Realitzar fitxes didàctiques.
- Preparar algunes receptes amb el que hem recollit.
- Organitzar un mercat amb els productes recollits.

Cada dia a les 9,30h, ens reunim tots els infants i la mestra a l'aula de l'ambient. Comentam i miram al plafó les tasques a realitzar, que poden ser: sembrar, regar, llevar pedres, llevar herbes, posar pedres al caminet, recollir... i recordam les normes consensuades a principi de curs: anar sense córrer, alerta a trepitjar les plantes sembrades, les eines no són per jugar, compartir els carretons i regadores...

Ens canviem les sabates, sortim a fora, agafam les eines i tot allò que hem de menester i ens repartim la tasca per tal de no destorbar-nos uns als altres.

Si hem sembrat, escrivim els seu nom i la data se sembra. Mentre anam sembrant o recollint, parlam del que és, com és, què hi ha davall la terra, com són les arrels.....

Així fins a les 10,15h, que començam a recollir i rentar-nos les mans per anar a berenar. **Figura 15. Regam.**

A l'hivern, els dies que el mal temps no ens permet anar a fora, utilitzam altres recursos com poden ser contar un conte, fer planter, aprendre algunes dites populars, jugar amb terra i mesurar-la, fer seriacions amb dibuixos de plantes, fitxes didàctiques...

Figura 16. Recollim els fruits.

Ambient del berenar

Figures 17, 18, 19 i 20: Les famílies ens ajuden a pelar la fruita i nosaltres la tallam, netejam els estris i param taula. Així, com a servei a la comunitat, preparam el berenar per a tots.

Els infants, en aquest ambient, aprenen a través de les seves vivències els diferents hàbits d'alimentació, les normes bàsiques del menjador, preparen el berenar, i es fan responsables d'oferir un servei a la comunitat.

A més a més, aprenen, treballen, experimenten, cuinen i juguen amb tot tipus d'aliments amb la finalitat de conèixer-ne altres utilitats.

Aquest ambient ha sofert diferents canvis en el seu funcionament tant al llarg del curs passat com del actual. Al principi, les activitats que s'hi feien estaven relacionades amb el servei a la comunitat a través de la preparació del berenar, la qual cosa va fer que aquest ambient fos molt monòton i poc atractiu pels infants. Però poc després, vàrem introduir nous canvis, que han enriquit l'ambient i han fet que els infants en gaudeixin molt més.

Els canvis es varen basar, sobretot, a disminuir els dies de preparar el berenar i a augmentar els dies de fer activitats més divertides i relacionades amb l'experimentació o cuina d'aliments, però també en la forma d'introduir les activitats, ja que es fa servir un titella anomenat "na Taquetes", que és una vaca vestida de cuinera i que empra una capsula sorpresa on duu els diferents aliments o materials que s'hauran d'emprar per fer les activitats del dia.

Figures 21: Fem batuts de fruita! (1)

Figures 22: Fem batuts de fruita! (2)

Finalment, les activitats que s'han anat fent fins al moment han estat les següents:

- Cuina freda: magdalenes farcides de crema amb "xarop" de xocolata; broquetes de fruites; galetes farcides de xocolata i banyades amb llet i coco; sandvitxos de cuixot dolç i formatge; galetes amb sobrassada; batuts de fruita; gelats de fruita, etc.
- Cuina calenta: truita de pèsols collits de l'ambient de l'hort.
- Dibuixos: pintar amb xocolata fosa, amb gelatina, amb espècies grogues, curry, canyella en pols, cafè, suc de taronja, etc.
- Collages: Collage amb llegums, arròs, pasta...
- Estampacions: estampar amb pintura diferents aliments com la magrana, taronja, llimona, pebres, patates, etc.
- Fer objectes decoratius: botelles de sal de colors, botelles amb aigua de colors (tinta alimentària), plats pintats, plats amb relleu fets amb pasta de sal, etc.

Figura 24: Em sortirà un berenar més bo!

Figura 25: Quin gust jugar amb la gelatina!

- Manipular diferents aliments per conèixer-ne les textures, els gusts, les olors; escriure missatges amb suc de llimona...

Ambient de Música

L'educació musical és un dels àmbits bàsics que permet desenvolupar diferents emocions, sentiments i expressions en l'infant. Es treballa tot un univers sonor amb ritmes, melodies, cançons, audicions, danses i improvisacions melòdiques i instrumentals a través dels diferents concerts musicals.

Al principi de cada sessió hi ha una part més dirigida per tal de poder treballar els blocs de continguts bàsics establerts en el currículum de l'Educació Musical: ritme, cançons, danses, melodies, audicions, qualitats del so...

La segona part de la sessió és més lliure, i els infants comencen a manipular i experimentar lliurement a través dels diferents espais de l'ambient:

- Instruments de percussió hi trobam la capsxa xinesa, triangles, cròtals, pals, campanes... Els infants poden manipular i explorar, també lliurement, tots els instruments, fent els seus propis ritmes.
- La cançó. Els infants elaboren el seu propi cançoner a partir de les cançons treballades al llarg de la setmana.
- Instrumental Orff, on trobam xilòfons metal·lòfons i carillons de diferents mides, per tal que els infants puguin inventar les seves pròpies cançons i melodies potenciant la improvisació.
- Audició: Amb els dos equips de música i els cascs corresponents, els infants escolten les audicions treballades durant la setmana i cançons conegudes o no per ells, com per exemple contes musicals, obres musicals, els Cucorba...
- Ritme: els infants coneixen les diferents figures musicals (negra - ta i corxeres - titi) a través del ritme, i marcant les pulsacions. Això els serveix per després poder inventar i crear millor els seus ritmes i melodies amb els instruments.

Figura 26: Jugam amb la percussió.

Figura 27: Racó de les audicions.

Figura 28: Fem els nostres ritmes amb les “tis” i les “tas”.

6. RESULTATS

L'avaluació de l'experiència ha estat positiva, tant per part de l'alumnat, com per part del professorat i també per part de les famílies.

- El nombre de conflictes es va reduir considerablement, a part que hi havia menys infants, els materials i l'organització de l'espai ajudaren a relaxar el clima, així com també l'actitud del professorat, que era més tranquil·la i més atenta.
- Els infants agafaren ràpidament la nova dinàmica de feina: anar tota la setmana al mateix ambient, a una aula diferent a la de referència, i amb un adult diferent.
- El grau de motivació per assistir als ambients és molt alt, la qual cosa s'explicitava amb la constant demanda per anar-hi.
- El nombre reduït d'infants promou que el professorat s'adapti millor a les seves demandes, la qual cosa duu a què ells tinguin les seves necessitats més satisfetes i, per tant, puguin dedicar els seus esforços a avançar com a persones en funció dels seus interessos del moment: cognitius, afectius, motors, relacionals...
- La curiositat i la implicació dels infants augmenta i repercuteix positivament en altres activitats on es posen en pràctica estratègies utilitzades en els ambients.
- El fet també de compartir les experiències entre infants de diferents edats ha fet que alguns dels més petits avancin en els seus descobriments conceptuals i que els més grans se sentin més valorats i agafin un nivell més alt de responsabilitat i autonomia personals. Així mateix, això també ha contribuït a augmentar

l'autoestima d'alguns infants, consecució que per ells mateixos, sense l'ajuda de l'adult, els hagués costat més aconseguir.

- Les famílies s'han sentit satisfetes que els seus infants estiguin més motivats per anar a l'escola, cosa que fa que els mateixos pares se sentin més segurs a l'hora de deixar-los al centre.
- S'ha notat una millora en quant als hàbits d'ordre i alimentació, com per exemple: desplaçar-se sense que es vegi afectat l'ordre del centre, desar cada un dels espais, agafar el gust a menjar tot tipus de fruita i tenir iniciativa en la degustació de nous aliments...
- Determinades activitats dels ambients exigeixen un grau més alt d'higiene, sobretot quan es fa un servei a la comunitat (ambient del berenar).
- Millora de la comunicació entre pares i fills a l'hora de xerrar sobre el que es fa a l'escola.
- Més implicació de les famílies en la vida del centre: se senten més partícps de la comunitat educativa.
- El professorat s'ha vist recolzat per les famílies, per la Universitat de les Illes Balears, per altres centres educatius i per la societat en general, amb l'ajuda dels mitjans de comunicació.

7. AVALUACIÓ

Aquesta experiència requereix una avaluació constant, continuada i formativa perquè és un projecte obert i sense data d'acabament.

Ens basam en l'observació directa del dia a dia dins l'ambient, i en l'intercanvi de les experiències per part del conjunt del professorat. Això permet a cada una de les educadores afrontar els canvis de millora quan es produeixen les rotacions pertinents de l'adult a cada un dels espais.

Al final de cada trimestre, abans que l'adult canviï d'espai, tot el cicle d'infantil fem una avaluació del funcionament de l'ambient i de com s'ha desenvolupat al llarg del trimestre anterior. Ens plantejam quins canvis són necessaris per a millorar-lo així com la metodologia conjunta. A més, cada setmana ens reunim i, entre altres temes, tractam els dubtes diaris que ens van sorgint.

Hem començat a elaborar una eina de recollida d'informació per tal de sistematitzar les observacions.

Aquesta experiència requereix una gran implicació per part de les famílies, la resposta de les quals volem remarcar com a molt positiva. S'han implicat i ens han ajudat amb tot el que els hem demanat: muntatge del bar i espais en general, aportacions de material, participació activa en els ambients.

La nostra avaluació com a equip docent, a grans trets, ens ha resultat engrescadora, encara que ens ha requerit més hores de dedicació fora de l'horari establert.

Ens ha servit per ampliar les nostres estratègies d'ensenyament–aprenentatge, ha fet que la feina en equip sigui l'eix fonamental de la nostra tasca educativa. Hem hagut de consensuar, argumentar i exposar els diferents punts de vista que han anat sorgint. Pensam que ens ha enriquit molt perquè hem après les unes de les altres i hem compartit moltes idees i experiències.

Per acabar ens agradaria fer-ho amb una frase que pensam que resumeix breument la nostra actitud davant l'educació: “Educa per a la vida mitjançant la vida” (Vázquez Herrera, 1990, cap. 1, ¶ 3).

8. BIBLIOGRAFIA

Apunts de l'assignatura Desenvolupament de l'Expressió Plàstica i la seva Didàctica (1999-2000). Curs de formació. Obtingut de: <http://www.xtec.net/~mbardera/index.htm>

Bohera, C. (2000). *Modela amb fang*. Barcelona: Parramón.

Bonàs, M. (2005). *El Martinet, una comunidad en crecimiento*. Obtingut de: <http://www.mepsyd.es/cesces/seminario-2005/indice-seminario-2005.htm>

Bonàs, M.; et al. (2007) *Entramados: La experiencia de una comunidad de aprendizaje*. Barcelona: Graó.

Caballero, G.; Martínez, T. (2001) *L'hort ecològic escolar. Mètode de parades en Crestall*. Palma: Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Educació i Cultura.

Càrrere, B. (2000). *Jo també cuino*. Barcelona: Combel.

CEIP Can Brill (Sencelles). *Es Corralet. Una aplicació didàctica d'horticultura ecològica. Projecte de l'hort ecològic escolar*. Conselleria d'Agricultura i Pesca. Govern de les Illes Balears.

CEIP Joaquim Palacín (s.d.). *Blocs de l'escola*. Obtingut de: <http://www.xtec.cat/ceipjpalacin/>

CEIP sa Pobla. (2006). *Projecte Educatiu de Centre*. Mallorca.

CESIRE-CDEC. Obtingut de: <http://www.xtec.es/cdec/intercanvi/intercanvi.htm>

Fargas, E. (2006). *Cuinem junts. 30 receptes per cuinar en família*. Barcelona: La Magrana.

Fernández Morán, E.; Quer Sopeña, L.; & Securun i Fuster, R. M. (1998) *Racó a Racó. Activitats per a treballar amb nens i nenes de 3 a 8 anys*. Barcelona: Rosa Sensat.

Grup Enciclopèdia Catalana. (s.d.). *l'Enciclopèdia*. Obtingut de: www.enciclopedia.cat (Consultat dia 8 d'agost del 2008).

Llimós, A. (1997). *Crea motius de Nadal*. Barcelona: Parramón.

- Llimós, A. & Sadurní, L. (1997). *Crea i recicla*. Barcelona: Parramón.
- Martinet, El. (s.d.). Material fotogràfic elaborat pel professorat del CEIP el Martinet.
- Martinet, El. (2005). *De la mà: Un viatge apassionant amb passes de gegant*. Ripollet: Material elaborat pel CEIP El Martinet.
- Molinero, C. (2002). *Berenars Bestials*. Saragossa: Imaginarium
- Montserrat, M.M. & Sobrevies, M. (2008). *Cantem*. Palma: Ajuntament.
- Nessman, P. (2005) *El color*. Barcelona: Combel.
- Piñol, R. (2000). *Juga amb paper*. Barcelona: Parramón.
- Puig de, I; Sàtiro, A (2000) *Tot pensant. Recursos per a l'Educació Infantil*. Vic: Eumo.
- Queralt Catà, E. (Coord.). (2007) *La biblioteca mediateca. Educació infantil i primària*. Proposta de treball. Barcelona: Rosa Sensat.
- Rivas, N (2005) *Cada festa una cançó*. Barcelona: Baula.
- Robertoral.(s.d.). *Celestine Freinet*. Recuperat el 8 d'agost del 2008 des de: <http://www.monografias.com/trabajos11/cefre/cefre.shtml?monosearch>
- Seix, V. (2002). *Juga amb la natura*. Barcelona: Parramón.
- Seix, V. & García, G. (1996). *Crea amb ous*. Barcelona: Parramón.
- Vázquez Herrera, E. (1990). *La escuela Activa, ¿Por qué?* Recuperat el 8 d'agost de 2008 des de <http://www.eactiva.com>
- Wild, R. (2000). *Educar para ser*. Barcelona: Herder.
- Wild, R. (2007). *Calidad de vida*. Barcelona: Herder.
- Zueco, J. R. & Suárez, T. (2002). *Cuinar és divertit*. Saragossa: Imaginarium.

Per citar aquest article:

Batle Siquier, M.; Bonet Martín, S.; Camarera Camarera, M. A.; Camps Filani, M. M.; Moyà Castells, M. N. et al. (2013). Els ambients al CEIP Son Basca. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 3, 235-253. Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-3/pdfs/art15.pdf>